

amics i parents. De l'altra, la convicció que no poden compartir amb els vencedors el seu modo d'apreciar l'estructura del país.”

Amb totes aquestes contradiccions, amb una informació minuciosa i de primera mà sobre fets molt rellevants, amb una barreja d'esperances, de pors i de decepcions, Francesc Pi de Serra ens deixa un testimoni excepcional sobre una determinada mirada gairebé inèdita sobre la Guerra Civil. Inèdita pel seu punt de vista i, sobretot, perquè no va estar refeta en els anys posteriors,

no es reescrui en funció de les necessitats d'adaptació o de confrontació amb el règim franquista. Certament, és només una de les veus possibles. N'hi ha moltes més, que ho van viure i veure des de llocs diferents i amb conclusions diferents. Però si pensem que totes les veus han de ser escoltades per entendre què va passar, en aquest llibre hi ha una de les expressions més poderoses d'una d'aquestes veus.

VICENÇ VILLATORO

Jaume Ferrer i Puig

Josep Maria Poblet: periodisme i acció. Un intel·lectual catalanista en el Montblanc d'entreguerres (1914-1936)

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2018. 316 p.

El 10 d'abril de 1980 té lloc la sessió constitutiva del nou Parlament de Catalunya, l'hemicicle compost a partir de les eleccions d'aquell 20 de març en què, per a sorpresa de molts, Jordi Pujol i Soley assoliria una vic-

tòria que amb el pas dels anys esdevindria històrica, prenent el relleu al president Josep Tarradellas, que havia mantingut la legitimitat republicana, i encetant una nova etapa per a un país que calia reconstruir.

El discurs inaugural d'aquella primera sessió parlamentària el pronunciava el diputat de més edat, el republicà Josep Maria Poblet, que pocs mesos després, i després d'una llarga vida al servei del país, tingué un emotiu comiat. Qui era, però, aquell veterà diputat que entrellaçava el compromís polític de la nova Catalunya estatutària amb els temps de la

Mancomunitat, de la República, de la Guerra Civil, de l'exili i de la represa cultural del catalanisme?

Josep Maria Poblet i Guarro (Montblanc, 1897 - Barcelona, 1980) era polític, sí, però també escriptor, periodista, biògraf i autor d'assaig, novel·la i d'obres teatrals. Era, doncs, el que podem anomenar un intel·lectual del catalanisme republicà, un intel·lectual influït pels moviments culturals modernistes i noucentistes, actiu en l'associacionisme cívic i interessat a influir en l'opinió pública per tal de contribuir a transformar la societat.

Com el que era el seu referent, Antoni Rovira i Virgili, com el saralenc Claudi Ametlla i com tants d'altres periodistes i polítics coetanis, Josep Maria Poblet forma part d'aquella generació de catalanistes que al llarg de tota la seva vida van entendre que l'acció política i la reflexió escrita eren dos vessants d'una mateixa actuació, perquè el país calia anar-lo construint des dels seus diferents fronts. D'aquí la importància dels seus textos i del paper crucial que va tenir —i en certa manera encara té— la premsa escrita i les publicacions periòdiques durant tot el segle XX i de manera especial durant el seu primer terç. I no parlem només de les capçaleres de Barcelona, de *La Veu de Catalunya*, de *La Publicitat*, d'*El Poble Català*, o d'altres com *Mirador*, sinó també de tot el seguit de rotatius locals i comarcals, sovint setmanals,

que van ser altaveu de les diferents sensibilitats del catalanisme, més conservador, un, més progressista, l'altre.

De l'escriptor i polític montblanquí i de la sociabilitat del catalanisme d'abans de la Guerra Civil ens en parla Jaume Ferrer i Puig (Montblanc, 1976) en el seu darrer llibre: *Josep Maria Poblet: periodisme i acció. Un intel·lectual catalanista en el Montblanc d'entreguerres (1914-1936)*. En aquest volum, fruit de la primera part de la seva tesi doctoral dedicada a l'escriptor montblanquí, el doctor en Filologia Catalana per la Universitat Autònoma de Barcelona ens presenta dos aspectes interrelacionats del nostre passat més recent: la figura d'un intel·lectual i el bullici de les idees culturals i polítiques que provenen de la capital, i que ell adapta a l'àmbit montblanquí.

D'aquesta manera, l'autor ens desgrana un Josep Maria Poblet assidu a les cròniques periodístiques a través dels seus articles, dels seus textos i de les seves cartes. Ens parla de les seves inquietuds i del seu programa personal, de la seva visió cultural de civilitat i de país, de com valora l'escola i les biblioteques, l'urbanisme, el patrimoni arquitectònic i les infraestructures. Al mateix temps, en les més de 300 pàgines del llibre se'ns facilita la immersió en un temps marcat per un catalanisme en puixança, per un context històric que no pot deslligar-se de la trajectòria biogrà-

fica, ja que l'intel·lectual és fruit dels debats del seu període, de l'impuls de la Mancomunitat de Prat de la Riba, de la necessitat d'enfortir una visió global que ajudi a modernitzar el país, dels plantejaments de la Lliga Regionalista, de l'Acció Catalana i de l'Esquerra Republicana de Catalunya de Francesc Macià i Lluís Companys, el que serà el seu partit polític.

Ferrer i Puig coneix la matèria perfectament, no en va, el de la intel·lectualitat catalana dels anys vint i trenta és un dels seus principals camps d'estudi. Al voltant de Poblet, a més, el professor Ferrer ja havia publicat estudis parcials i temàtics com *El teatre de Josep Maria Poblet* (2003). En aquesta ocasió, a través de l'adaptació de la tesi, s'interessa especialment pels anys de formació de Poblet, fins al 1936, deixant el període posterior al conflicte bèl·lic, que ell també ha estudiat a fons, per a posteriors volums que esperem que vegin la llum ben aviat per completar l'estudi analític i rigorós sobre la figura intel·lectual de Poblet, iniciat en el present volum.

El llibre de Jaume Ferrer és la crònica analitzada de com més enllà de Barcelona el catalanisme va anar articulant-se i enfortint-se a batzegades i no sense escissions ni conflictes interns des de finals del XIX fins ben entrat el XX a les ciutats mitjanes i a les capitals de comarca. En aquest cas es fixa la mirada a la Conca de Barberà, en un Montblanc a cavall

entre Tarragona i Lleida, amb un nexa important amb Reus i amb una connexió ferroviària directa també amb la capital catalana. És el Montblanc i la Conca que encara pateixen els estralls de la fil·loxera i que reben el ressò de l'Exposició Universal de Barcelona. És la terra del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet que poc després, amb Eduard Toda, començarà a restaurar-se, i dels incipients balnearis, embrió del posterior turisme cultural.

És el sentiment i l'acció dels Andreu i Abelló, de Josep Conangla i Fontanilles, dels llibreters i bibliòfils Palau i Dulcet i Porter i Rovira i la posició cabdal que a l'època tenen les impremtes —que són el lloc d'edició i difusió d'idees escrites— i els espais de sociabilitat i de formació com els orfeons i els grups de teatre.

A través de Poblet, Jaume Ferrer ens parla de la impremta Monmany i de la Requesens, de les excursions simbòliques a l'ermita de Sant Joan i d'entitats com l'Associació Catalana de Montblanc, la Jovenut Nacionalista de Montblanc o el també montblanquí Centre Català, però aquesta anàlisi podria traslladar-se a les impremtes, als aplecs i a l'associacionisme d'altres viles i ciutats d'aquells mateixos anys, en què, malgrat anys de prohibicions, el sentiment nacional aflorava arreu, a les columnes d'opinió de la premsa, dalt dels escenaris i en les ballades de sardanes, per posar-ne només

alguns exemples. Aquest diàleg entre l'exemple de la Conca de Barberà i el del conjunt del país és especialment evident quan se'ns detalla la secció montblanquina de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana o la voluntat de crear a la localitat una delegació de Palestra. El catalanisme és un moviment que avança en les seves diferents formes i que s'articula al conjunt del país a través de formes i sigles diferents, però amb uns mateixos objectius generals.

En aquesta mateixa línia argumental, Ferrer i Puig ens detalla al seu llibre les col·laboracions i el pes de publicacions com la *Gazeta de la Conca*, *l'Aires de la Conca*, *La Nova Conca* o

l'Escut, però, de fet, està fent referència a totes aquelles publicacions que a Tortosa, a Figueres, a Igualada, a Santa Coloma de Queralt o a les Borges Blanques ajuden a construir un imaginari periodístic propi donant veu a les joves fornades d'un catalanisme que mira a Europa.

Aquest és un llibre fruit d'una bona recerca que ens permet redescobrir Josep Maria Poblet i situar-lo en un catalanisme d'abans de la guerra que no deixa de ser la base de l'embolcall intel·lectual del moment actual i les seves aspiracions nacionals.

FRANCESC MARCO PALAU